

Nr 100.

Godkänd av första kammaren den 25 april 1917.

Godkänd av andra kammaren den 25 april 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken m. m., dels ock en med anledning av förstnämnda proposition väckt motion.

(Lagutskottets utlåtande nr 23.)

Till Konungen.

Genom en den 26 januari 1917 dagtecknad proposition, nr 37, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t genom en den 23 februari 1917 dagtecknad proposition, nr 63, med åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid nämnda proposition fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken, lag om ändrad lydelse av 4 § i lagen den 18 april 1884 angående tillsyn å förmyndares förvaltning av omyndigs egendom samt lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 20 juni 1905 om särskild sammansättning av vissa rådstuvurätter vid behandling av handelsmål.

Det genom propositionen nr 37 framlagda lagförslaget avser att införa tydliga stadganden om nämndemansval i städer utan egen jurisdiktion. Såsom av propositionen framgår, äro de om nämndemansval nu gällande bestämmelserna enligt förordningen av den 19 juli 1872 avfattade på sådant sätt, att de hava direkt tillämpning endast å val inom landskommuner. Detsamma var förhållandet med de dessförinnan gällande stadgandena enligt förordningen av den 18 december 1823. Likväl funnos båda de nämnda åren städer, som icke hade egen jurisdiktion och för vilkas del sålunda erfordrades bestämmelser om, huru inom dem val av nämndeman skulle äga rum. På sätt i propositionen och de däri åberopade skrivelserna av justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman omförmäles, torde den i 1823 och 1872 års förordningar förefintliga saknaden av bestämmelser om nämndemansval i städer utan egen jurisdiktion hava berott på förbiseende, liksom även ett förbiseende beträffande ifrågavarande sak torde hava förelupit vid avfattandet av några stadganden i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862. Såsom av i propositionen återgivna skrivelser och utlåtanden framgår, lära emellertid de förefintliga stadgandena om nämndemansval kunna vinna analogisk tillämpning å sådant val i de städer, varom nu är fråga, och skulle med dylik tillämpning valet äga rum å allmän rådstuga samt varje röstande därvid äga en röst.

Förevarande förslag avser att bringa till stånd kompletterande och förtydligande stadganden för de val, varom nu är fråga. I sammanhang härmed har emellertid tagits i övervägande sådan ändring i vad som får anses hava hittills gällt för dessa val, att valen skulle förrättas av stadsfullmäktige, där sådana finnas, och har övervägandet utmynnat i förslag om dylik ändring. I en inom andra kammaren väckt motion har däremot påyrkats att för ifrågavarande städer bibehålla det för landsbygden gällande valsystemet. Propositionen har i denna fråga utgått från praktiska, motionen från principiella synpunkter.

Riksdagen har vid frågans bedömande funnit sig böra fästa särskilt avseende vid förslaget ursprungliga ändamål att endast syfta till ett kompletterande och förtydligande av gällande lag. Då förslaget tillkommit på denna grund, måste det kunna förebäras särskilt vägande skäl för att genom detsamma jämväl göra en ändring i vad som utan det nya stadgandet får anses som gällande rätt. Dylika skäl kunna emellertid icke anses vara förebragta. På grund härav har riksdagen anslutit sig till motionens yrkande.

Vid granskning av de i propositionen nr 63 innefattade förslagen har riksdagen icke funnit anledning till anmärkning mot desamma.

Under återopande av vad sålunda blivit anfört får riksdagen tillkännagiva:

1:o) att riksdagen med förklarande, att Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 37 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen godkännas, i anledning av nämnda proposition samt den i ämnet väckta motionen för sin del antagit följande

Lag

om ändrad lydelse av 1 kap. 1 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 1 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Underrätt å landet är häradsrätt. Där dömer härads hövding med tolv män, som därtill valda äro. De tolv kallas häradsnämnd. Då ledigt rum i nämnden fyllas skall, varde val hållet i den valkrets, för vilken ledigheten inträffat. Val förrättas på landet å kommunalstämma; och äge, där flera socknar eller socknedelar till gemensam valkrets äro förenade, rätten bestämma, å vilken sockens kommunalstämma valet förrättas skall. I stad, som lyder under landsrätt, varde val förrättat å allmän rådstuga. En var, som i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad är, äge rösträtt vid nämndemansval inom den valkrets, han tillhör; och have varje röstande en röst. Vid lika röstetal skilje lotten.

2:o) att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 63.

Stockholm den 25 april 1917.

Med undersåtlig vördnad.
